

Lisa 5: Intervjuu Ülo Bertinguga

Aeg: 6.10.2015

Asukoht: Tabasalu

Intervjueerija: Anita Jõgiste

Intervjueeritav: Ülo Berting, paketimeister

AJ: Te olete Palmstes olnud ja kus kohas veel?

ÜB: Ma tegin Palmse mõisa... Palmse mõisa... ja... ja... ja... eee... Saku mõisa jah sai omal ajal tehtud jah. Aga siis oli... ma läksin Eestist ära. Mind saadeti siit ära Soome eee... seal tegema ja siis ma jäin mitmeks aastaks sinna Soome. Ja sellal mulle helistati. Kõigepealt helistas mulle vist... kas oli isegi Saku... või Palmse... ma isegi ei mäleta, et me kukkusime põrandast läbi. Ja ma just ennem ütlesin neile, et ärge võtke kütet alt ära, vaid küte peab olema põranda all, sest seal oli hüdroisolatsioon ja teine asi oli veel see, et Palmsest tõsteti see eest... trepipodest tõsteti nii kõrgele, et ta oli põrandast isegi natuke kõrgemal. Ja nüüd need lumeveed ja värgid, need sulasid sinna eest sisse ja eest oligi kõigepealt katki läinud. Ja... ja... ja aluspõrand oli seal ääretult tugev. Ta oli seal viis sentimeetrit nihuke paks plank, ta oli hästi lai. Ma pidin nad lõikama keskelt puruks, sest kui muster läheb väiksemaks, siis ei saa plangu peale teha. Ikkagi mingil juhul mängib. Ta hakkab seda mustrit murdma. Alus sai kõik korda aga parketi ja selle vahele hüdroisolatsiooni kihti enam teha ei saa, sest ta läheb liimiga põranda külge. Ja sai sealt ära tehtud ja seda originaalmustrit, mis seal kunagi oli, ma arvan, et ma leidsin selle kunagi sealt hiljem tallist ühest. Sest põhiliselt tehti neid kas Leningradis (*Peterburis*)... need mõisad mis olid... need olid Leningradist toodud... nihukesed suured... no meeter 80 korda meeter 80, nihukesed suured kilbid. Ja vot nagu nendest olid tehtud aga see muster, mis mina sinna tegin see oli noh, ta oli nagu ajalooliselt... ja ma tegin need aknaaugud ja värgid tegin nagu vanasti tehti. Tehti kõik sisse niimoodi, et friis läks läbi. Sest tihtipeale oli ka niimoodi, et niššides olid mööblid... ja tegin ka kõik need sinna sisse. Aga... aga... aga noh kahjuks ta läks hukka ja see, kes nüüd tagasi tegi... nad juba esiteks sellega panid pattu, et nagu öeldakse, Rooma elujoon – meander, see oli valesti tehtud ja teine asi, nad ei valinud üldse puitu! Ruutmuster, minu teada läks ruutmuster sinna maha ja kui sa valid selliseid lippe üksteise kõrvale, siis ta jääb nii kirju, et sa ei saa aru, mis ta on! Nagu presidendilossiski. Selja tagant lippi võtta ei saa, ikka natuke peab vaatama, jälgima, et hele–tume, muidu eemalt ei saa aru, mis muster ta on. Ja... ja muidugi see tehti seal muidugi nii ära ja ta ruutu pandi ja see meander tehti ka sinna. Ma ükskord käisin

teda vaatamas aga noh muidugi ta oli... noh mulle ta ei pakkunud enam midagi. Siis sellal kui ma tegin, ma ikka kuskil kolm kuud valisin neid lippe ja maha panin teda kuskil kolm päeva teda (*naerab*). Meandri tegemine võttis natuke rohkem aega... peab lõikama... ja... ja... ja siis samal ajal kui olin Soomes, siis helistas mulle Saku kaa, et meil on nihuke asi, et meil on põrand lagunened. Ja jälle täpselt ukse alt. Ja no ma ütlesin, et mina siit ära tulla ei saa. Ma tegin siis vist parasjagu presidendilossi seal Soomes ja... ja... et ma tulla ei saa, sest see on küllalt suur töö. Sinna sai hästi palju peeneid detaile lõigatud. Ja siis muidugi üks vana kolleeg Rummo, ma pean teda üldiselt kirvemeheks... ja üks teine Polli Ants oli selle siis tagasi teinud seal. See oli hoopis midagi muud, mis seal minu tehtud oli. Nii mul ei olegi siia Eestisse midagi maha jäänud. On muidugi eramajades eks ole, mis on tehtud aga no sinna muidugi... ma olin muidugi ka nihuke rumal, kes ei pildistanud kunagi oma töid. Juba selles mõttes, et ma ei tahtnud kahte ühesugust teha. Ja siis oli... mida ma ikka nendest. Ja nendele praktiliselt üldse enam... ma ise ei käinud, sest ei küsitud ja kui põrand on korralikult lakitud, siis ka kestab vähemalt 20 aastat, siis ei ole enam midagi vaja enam teha. Ja ei ole keegi kutsunud kaa ja kui keegi on kutsunud, siis see lihvimine ja lakkimine on tänapäeval hoopis teistmoodi, masinad on palju paremad kui minu ajal olid. See ei ole enam mingisugune keeruline töö, see on lihtne töö. Muidugi lakkidega on... mina kasutasin (*arusaamatu*) lakke, mis toovad puidusüü hästi välja. Aga tänapäeval need vesiemulsioonlakid, need tapavad puidu ära. Tal tekib nagu... eee kilekiht peale ja see puit enam ei sillerda seal all. Ja mina neid ei kasutanud. Ja... ja... ja seda ei taha keegi kasutada. Esiteks ta on mürgisem ja temaga peab hoolsalt aluspõrand olema tehtud. Teine asi, hoolsalt pead lakkima. Sa ei tohi jätta mitte kuskile väikest vahet, seda parandada... kõik ühe ilusa jooksupäras... sellepärast nagu ei ole... aga teistes mõisates... Vihula mõisa ma käisin kunagi vaatamas. Seal oli tehtud nihuke asi, et kui teda restaureeriti, võeti katus maha, kaeti parkett ära saepuruga ja pandi ruberoid peale ja siis haudus seal. Kui mina sinna läksin, siis nad olid kõik nagu kaunad üles ennast keeranud ja see süda, mis on minu teada ainuke, mis oli vanasti tehtud barokkstiilis meil... ma ei ole kõiki muidugi näinud aga seal, kus mina olen käinud, on barokkstiilis. Mul on sellest pilt ka.

AJ: See on see marektriipõrand onju?

ÜB: Kuidas?

AJ: Et see on ju see marketriipõrand, kus keskel...

ÜB: Keskel on jah... rosett on keskel. Ja ma ei teagi, et meil oleks kuskil mõisates veel nii olnud.

AJ: See on ainuke jah.

ÜB: Ainuke, kus on olnud siin Tallinnas, on Toompea ja siin vanalinnas on olemas nihukesed aga need olid ju kõik... löödi vene ajal linoleumiga üle ja taoti naelad läbi, et mis seal tehti. Sest me Õpetajate Majast... minu üks vana tööline ka... et panime ta sinna tööle, et teeb seal ja võeti lava maha ja lava all oli Saksamaalt toodud muster. Ja ta muidugi virutas selle ära. Me saime nagu hiljem teada eks ole ja me lasime selle mehe kohe lahti. Vat see oli ka nihukese keerulisema muustriga põrand. Aga muidu ma ei ole siin selliseid... noh mõisates oleme nagu puhastamas käinud siin... Näed, ei saagi öelda! No seal oli... no vanasti oli põhiliselt ikka nii, et pandi kas kalasaba või ruut. Ega muud... teisi põrandaid ei tehtud. Ja sellega hakkas üldse parketi ajalugu. Esimesed põrandad, mis tehti, tehti ka ruut ja kalasaba. See „laevatekk“ nagu, seda nimetatakse laevatekiks. See tuli kuskil siin... phhhh... ma ütlen, et ma mõisates pole nihukest asja näinudki... need vanad põrandad aga see hakkas... meie hakkasime seda tegema kui parkett läks nii viletsaks, et temast polnud võimalik panna. Vot siis me hakkasime neid ringi saagima ja eri mustreid tegema. Sest kui sa saed, siis on võimalik seda varianti muuta. Ja ta oli huvitav, pakkus midagi. Ja lõpuks oligi nii, et ma enam põrandatega ei tahtnudki enam tegeleda. Neid tahtjaid ütleme riigi poolt polnud. No vot nüüd on siin, ma vaatan sinna... Toompeal on tehtud seal mõningaid noh samas stiilis muster aga puit on valitud. Sest esialgu kui ma neid tegin, siis keegi ei saanud aru, kuidas seda üldse tehakse. Ega seal mingit kunsti ei ole, sest see on tegelikult põhiliselt kalasaba muster, ainult et on muudetud tema suurust ja seda nimetatakse korvmustriks (*osutab põrandale*). Ja seda oli, on siin... Näituse tänaval on üks maja, mis oli Ministrite Nõukogu käes, siis ma käisin seda korrastamas ja see oli tehtud Eesti ajal... no jah Eesti ajal pidi see olema tehtud. Vot seal oli ka nihuke aga ta oli ühest puidust ja ruut ei olnud diagonaali lõigatud vaid oli pandud teisiti, see jätab natuke teise mulje, kui see ruut ei ole diagonaalne. Ja... ja... ja... rohkem... muidugi, siis on aluspõrandad. Aluspõrandad olid tihtipeale niimoodi, et oli tehtud kõik kilpidest valmis ja olid pandud... paksud suured kilbid pandi kohe laagide peale... ja seal niimoodi kohapeal läksid. Need kalasaba ja neid ei saanudki suurte kilpidena teha. Need olid nagu pealt poolt aga need suured kilpmustrid või erimustriga, need olid ka... ma ütlen, et Palmses leidsin ka... sealt kuurist leidsin ühe suure kilbi, mis oli kunagi üles võetud... ja leidsin... ja see on... ta on nagu ruutudest kokkupandud eksole aga... aga ta on suur. Ta oli meeter kaheksakümmend korda meeter kaheksakümmend. Sellal olid nad tollimõõtudes kõik need... kõik need detailid. Ene, Sa teed võibolla üks tass kohvi? Teeb üks tass kohvi?

AJ: Võib teha küll!

ÜB: Tee meile üks tass kohvi! Muidu hakkab suu kuivama varsti (*naerab*).

AJ: Aga, kas nende kilpide alla pandi siis mingisugune aluspõrand omakorda või pandi need paksud kilbid kohe laagidele?

ÜB: Ei, see läks kohe laagidele! Nad olid niivõrd tugevad, nad oli paksud... seal olid isegi osad kuus, seitse sentimeetrit olid paksud. Need olid omavahel kõik seotud...

AJ: Nende veedritega?

ÜB: Veedritega jah! Olid kohe valmis veedrid... ma ütlen, et nende vanade meistrite ees tuleb mütsi ikka maha võtta, nad olid kõvad mehed ikka! Ja muidugi, need olid ka niimoodi ennem valmis tehtud ja siis nad laotati maha, eks ole. Toodi kohapeale ja kohapeal pandi nad maha. Ja need olid niimoodi, et tema pealmine kiht oli pool tolli või viisteist millimeetrit olid nende paksused esialgu ja need olid nagu selle... nagu vanasti öeldi kondiliim või... kondiliimiga pandi nad maha. Need on... see on nüüd nihuke selleaegne tehnoloogia. Muidugi tehti valmis jah, tehti töökojas ja objektile pandi... olid enamus sellised ruutmustrid aga oli ka suuremaid, mis olid seal neljast–viiest ruudust koos ja said maha pandud. Aga teisi... noh nagu siin nüüd praegu see... eehh Väana mõisa põrand... noh... ühesõnaga... ei saa siin vist kõike rääkida, et äkki ma lähen pahuksisse nende arhitektidega (*naerab*). Noh, seal olid ka need vanad mustrid, kas oli rombmuster või kalasabamuster...

AJ: Ma käisin seal!

ÜB: Ma ei tea, mis seal nüüd tagasi tuli, sest ma neile rääkisin, et tänapäeval on lihtsam teha see töökojas, need detailid valmis ja panna nad vineeri peale.

AJ: Ahah, ...

ÜB: Et siis vineeri peal on hea... ta ei mängi vineeri peal. Mina ise ka panen harilikult põrandale... noh nüüd tuli see betooni peale panek ja mina üldse seda ei... ei... ei taha teha, sest need veekindlad liimid ja kõik... esiteks nad on väga kallid. Teine asi on see, et betoonil on mingisugune oma vahe, mis tekib puiduga... tekib mingisugune kondents sinna vahele. Need hakkavad... põrandad hakkavad mängima. Küll vähe... ütleme tavaline inimene ei pane seda tähele aga kui mina lähen, siis ma näen kohe, mis seal on toimunud. Ma pärast näitan Teile ka, mis vesi teeb. Meil uputati siit ülevalt ära. Ja... ja muidugi, eks need vanad põrandad, need olid nii ära pestud ja nii jubedalt, et sellepärast ei saa nendest... ja muidugi, mis sinna nüüd tagasi sai... ja teine oli, kus ma käisin, kus nad nõu tahtsid saada, oli see...

AJ: Suuremõisa?

ÜB: Jah!

AJ: Seda ma kuulsin, et Te seal käisite.

ÜB: Seal käisin jah neid vaatamas. Noh ma hiljem näitan Teile ka neid pilte... vat kui mul siin endal midagi kui ma Kremlis neid tegin seal. Mul ei lubatud seal pildistada aga siis komandant oli täitsa ja ütles: „Võta ja tee ikkagi ära!“. Sest seal oli ikkagi nii, et saba oli sul kogu aeg taga, ega seal liikumist seda suurt ei antud! Pärast muidugi oli asi natuke lihtsam. Siis me saime igal ajal igalt poolt sisse. Muidu olid igasugused metalliotsijad ja värgid ees. Sest nad nägid, et... et... eee... me tegime ikka lollimööda tööd ka seal. Hommikust seitsmest õhtu kaheteistkümmeni, jooksimet trolli peale seal. Aeg oli nii lühike ja töömaht oli nii kohutavalt suur. Seda töömahtu tõsteti seal kolm või neli korda. Ja... ja... ta on 1200 ruutmeetrit suur saal ka. Ta oli ikka nii puruks aetud... no Hruštšov oli seal oma saanidega peal sõitnud ja naeltega tagunud jõulupuud sinna kinni ja igasuguseid lolluseid, mis me sealt leidsime. Siis KGB oli lõiganud alt talad läbi ja need olid läbi vajunud. Siis oli seal... nii, et kui me lihvisime, siis me tihti lihvisime aluspõranda täitsa välja ja pidime uued detailid sisse tegema. Ja muidugi katkisi kohti oli seal ka kohutavalt palju. Aga noh see sai ära tehtud ja noh nüüd kui Putin tuleb sinna ja lööb need ukseid laiali, siis tihtipeale on see põrand näha. 15 aastat see... oi 17... 18 aastat see lakk seal peal ja midagi pole juhtunud. No tuleb korralikult lakkida, siis see lakk ikka püsib. Ja teine asi on, mis mina eelistan õlidele... mina näiteks õliga ei tööta. Ma Helsingis pidin seal tegema ühe, sest seal oli ennem tehtud ja ma ütlesin kohe ära: „Rohkem ärge mind tülitage!“. Sest tulevad käigurajad sisse. Ta on nihuke...

AJ: Ta ei kaitse nii väga tegelikult?

ÜB: Jah... tal ei... ei tule seda puusära õieti välja ja kõik ja muidugi nad on palju... need õlid on muutunud aga... nüüd nad juba natuke tunnistavad, et noh käigurajad tulevad sisse. Teine asi on puhastamine. Sa pead ju koguaeg neid õlitama... need õlid imuvad koos selle mustusega tahes-tahtmata sisse. Ja puidul ei... ei tule enam seda õiget nägu. Eriti veel ühiskondlikes hoonetes... vat kodus sa võid veel... ta on tülikas. Sa pead kodus koguaeg liigutama mööblit ja jamama aga seal... noh lakiga ta nüüd on siin aastaid maas olnud üks ole (*osutab toa põrandale*) ja... ja ega ta on alati... ja kui ma nüüd lakikihi võtan nüüd maha, siis sealt tuleb absoluutselt puhas puit. Kuigivõrra toon muutub, see on iga asjaga nii...

AJ: Muidugi!

ÜB: Aga ta on alati... ta praktiliselt, eeh ma arvan, et see on võibolla siin ka on 200 aastat on ta kindlasti... mitte midagi temaga ei juhtu! Kui mõni hull ei võta hirmsat suurt kihti... on ka selliseid juhuseid olnud, vanasti kui hõõveldamisega... hõõvelmasinaga, siis lasti põrand ühe korruga läbi. Lasti masin nii sügavalt sisse eks ole, et... No muidugi see oli ikka (*arusaamatu*) ja siis süüdistati masinaid! Et masinad on halvad aga lihtsalt meest ei olnud taga seal. No see on ütleme vana tehnoloogia... põhiliselt olid ikka valmis... valmis kilbid, mis käisid maha ja need läksid kohe laagide peale ja... eee... vat siin eee... Väänas! Ma vaatasin, et seal oli veel tehtud niimoodi, et oli aluspõrand all ja siis oli kilp peale tehtud. Oli osadel...

AJ: Jajah... see oli see seal saalis on ju?

ÜB: Jah aga muidu olid nad niivõrd tugevad kilbid. Näiteks eee... seal Kremli ka meil tuli osa põrandat päris lahti võtta. Seal oli ka täpselt laagide peal oli. Ja ventilatsioon oli nii kõva all, et eee... vaata, et pead ära ei vii kui alla paned. Vat seda tehti aga noh siin oli niimoodi, et all olid järelikult noh küll vahelaed siin all... mõisates on ka vahelaed... aga vent... ventilatsiooni neil... või oli läbi parketi aga... aga neid ega suurt kuskile midagi tagasi teha ei tahetud. Jäid kõik nigu nad jäid. Aga teistes mõisates ma pole tööd teinud ja ma olen saanud üldse... vat see töökoormus oli nii kohutav taga. Meil olid ikka riiklikud tööd. Need olid mul nagu nihukesed kõrvaltööd, kus ma oma riigitööst olin nagu vaba. Ütleme, et juhendasin ainult teisi mehi aga ise... ise... sest ega ma teisi mehi sinna kampa ei saanudki, sest keegi teha ei saanud. Ega nende pealt ei saanud raha teenida. Tegin seal siis... siis... siis oli veel see Tõnurist Saku selle... ta ütles mulle: „Sa teenid vähem kui mu koristaja“. Aga no midagi teha ei ole (*naerab*)! No ta oli niimoodi, et ta oli mängimise töö. Sel ajal kui mina lõikan ühe lipi valmis, ta lööb kümme lippi maha aga kes maksab sulle kümnekordset hinda? Muidugi Kesk-Euroopas on need väga kallid tööd. Ma Teile pärast näitan neid pilte... ja mul on ka mida praegu tuuakse neid laserlõikega... vat tänapäeval on see eelis, et kui sa tahad nihukest antiikmustrit saada laserlõikega lasta valmis lõigata... ja seal on niimoodi, et ta viskab joonise ette ja lõikab ta täpselt nii kui vaja, pole mingit muret tema pärast. Aga käsitsi teha... see on ikka väga vaevarikas... vaevarikas teha. Ma ütlen, et nende vanade meistrite ees võtan ma mütsi maha! Olid ikka kõvad mehed! Juba see Kremli tööga... 1200 ruutmeetrit, seal oli ligi 400 eridetaili või oli neid isegi rohkem, ma ei mäleta enam nii täpselt. Ja 43 puiduliiki oli selles põrandas. Nii, et ikkagi eee... sel ajal tehti... ma tean, et minu ajal tekkis probleem sellega, et restaureerimisel öeldi, et kurat... vabandust (*naerab*)... sa paned kaks puiduliiku põrandasse. Ma ütlesin aga et ei saa ju teistmoodi mustrit välja tuua, eks ole. Aga... noh... siis Pärtelpoeg tegi... tegeles ka midagi... nende asjadega ja... ja... ja... selle sai neile ikka selgeks tehtud, et parketil võib ikka mitut puiduliiki olla seal. Aga esialgu oli

see... noh meil veneaegne standart ja need olid ju kõik nii, et... et täitsa uskumatu, et selles riigis elasid ja tegid. Aga põrandatest jah, on põhiliselt... aga tänapäeval ikkagi nad panevad suurema osa ikkagi vineeri... vineer pannakse alla. Teevad ka betooni peale... panevad otse neid aga... aga suurem ikka vineer läheb alla ja... eks see rahaküsimus, ma olen neid vaadanud. Eks seal ole haltuuratööd ka, et liimi läheb alla ja siis läheb... naelu ei taheta enam üldse panna, sest see võtab kõik aega! Sellepärast see lipp-parkett põhiliselt kaduma on ka hakanud, et ei ole esiteks panijaid. Teine asi, temaga on rohkem tööd. Lauaga on niimoodi, et lüüakse ta laginal maha ja lööb käed tolmust puhtaks ja läheb minema. Ma ütlen, et me siin abikaasaga panime 200 ruutmeetrit ükskord ööpäevaga maha, muidu öeldi, et see on võimatu aga ikka panime maha (*naerab*)! Aga noh... seda põrandat on ka niimoodi, et teed kaks nädalat ühte ruutmeetrit või isegi veel kauem. Detaile on palju ja... nagu siin see äär on (*osutab toa põrandale*). See keskmine, mis on... kui võtta see jupp välja, seal oli 32 eri tükki aga nii ei saa temast midagi aru, eks ole (*naerab*). Ta jätab mulje nagu ta oleks üks tükk. Ja vot nende tegemine ja... ja... muidugi ma teen ka nad pikemad. Ma teen need friisid mingis pikkuses valmis. Muidugi mõningad friisid saad kohe laduda, ei ole probleemi aga vot nendega... nendega... ta hakkab nihkuma tahes-tahtmata kui nad on kokku liimitud. Siis on parem nad liimida ennem kokku ja siis paned järkude viisi maha, saad ta paika! Nurgad... sa pead neid täpselt arvutama! Et sul tuleb täpselt, istub sinna, kuskile pärast ei saa parandada enam! Siis jääb ta kohe, ta lõikab kohe diagonaali... ühe diagonaali lõikab maha.

AJ: Aga see on siin nende soontega või kuidas see on ühendatud?

ÜB: See on ikka jah, tavalisest parketist on välja valitud... see ongi see valimine... siin on see tamm niimoodi, nii kuidas teda vanasti lõigati. Kui vanade asjadega oled näinud, siis... olete näinud, siis kõik tamm säteb. See nagu... öeldakse noh... ta on nagu puhas radiaallõige ja isegi iga radiaallõige ei anna seda jõujoont... ei lõika pooleks. Aga vanasti seda võeti... kuna tema kulumine on teine. Ta on tugevam. Ja teine asi, ta jääb ilus. Ta... ta säteb nagu ta siin on.

AJ: Jajah... mängib.

ÜB: Ta on hoopis mingisugune muu. Ja edasi, kõik mööblid ja värgid, mis on tehtud, nad kõik sätevad. Aga tänapäeval tiserile viid, siis ta ütleb: „ See on seatamm, mina seda ei liimi!“ . Noh... noh tal on... ta tahab rohkem lihvimist saada ja kõik nihukest asja... ma olen vahest täitsa pahaseks läinud, tahan öelda, et sa oled ise see, mis sa tamme nimetasid (*naerab*). Ja vat, siis ongi puidul oleneb see ka, kuidas teda lõigatakse. Igal puidul... millise nurga all lõikad,

vastavalt sellele tuleb süü. Ja sellega võid väga palju mängida! Väga erinevalt, muidugi praod lähevad suuremaks ütleme ja võibolla aga... aga ta on hoopis mingisugune... väljanägemine on hoopis teine! Sama puiduliik, sa võid võtta sealt hoopis erinevaid toone välja. Ja mustreid. Eriti muster muutub. See muutub kohe kui sa lõikad tangens- või radiaallõige... on hoopis kohe teine. Vot siin ongi (*osutab põrandale*) see... need nurgad, mis sisse on lõigatud, see on tangenslõige. Ja need teised on radiaallõige. Need, mis on üksteise kõrval... see on radiaallõige. Ja seal on kohe jõujoon lõigatud ja ta hakkab sätendama niimoodi. Siin on ka niimoodi, teda on nii raske parkettidest valida. Ma ütlen sajast ruudust ei saa kümmet ruutugi. Ülejäänud on nii kirju ja kole. Ta on nihukene... ega siin... ja teine asi, mis on veel tema... kui sa teedki ta valmis, siis ta võib... lakk jätab... toob teise tooni välja. Väga raske on teda niimoodi laki all, siis pead vaatama, et iga lipi ära lakkima, siis näed kas sobivad kokku aga enam-vähem paned nii, et ta ei karju. Ja... ja siis on tal veel ka... tihtipeale on veel niimoodi, et kui sa teed... paned ta kokku... vaatad, et puu ja süü läheb kokku... keerad teistpidi... enam toon kokku ei lähe. Võta jälle lahti ja hakka otsima. See on... see on väga tülikas töö. Aga näiteks kui teha... vanasti tehti lauast, siis oli lihtne. Sa lõikasid palgi lahti ja panid nad ära... sa lõikasid nagu spooni pärast kokku. Seda oli väga lihtne teha. Ja ma olen ise ka seda teinud, et ma lõikan paksema laua ja teen pooleks ning keeran nagu spooni lahti. Absoluutselt toon ja süü on sama. Aga noh, see on ainult nihuke käsitöö. Mängid selle kallal. Nii, mida veel tahaks selle kohta küsida... Te saate siit osa välja ka võtta.

AJ: Jah, seda saab pärast kuidagi korrigeerida jah. Aga mul tekkis küsimus just nende kilpide kohta. Et kui nad ühendati veedritega, siis kas nad löödi omakorda veel sepistatud naeltega läbi?

ÜB: Jaa! Jaa! Jaa! Need löödi veel laagide külge. Vanad suured sepanaelad... nendega löödi sinna laagide külge kinni. Need kinnitati ikka täiesti ära. Muidugi ta oma raskusega... see oli lihtsalt selleks, et ta ei hakkaks tõmbama... et ei tekiks tõmbeid, sest muu mängima ei hakka, ainult see äär hakkab mängima. Need olid jah vanasti suurte sepanaeltega kinni löödud.

AJ: Aga mida ikkagi tavaliselt kasutati selle põranda täitematerjalina? Kas liiva või?

ÜB: Enamus oli ikka liiv jah. Kõik oli liivaga... üks liiv summutas kui ta oli korruste vahel... summutab seda heli ka. Ja ikka... harilikult oli ikka niimoodi, et isegi siin vanalinnas mõned põrandad, mis ma olen siin võtnud eee... lahti, on ka niimoodi, et tuulutus... põrandal on umbes 20 sentimeetrit tuulutusvahe.

ÜB: ... aga jah tänapäeval on see asi, et kõiki mustreid laserlõikega... see on väga kallis aga praegusel momendil võibolla saaks neid tellida Ukrainast, kuna seal on niivõrd suur (*arusaamatu*). Nendel need laserlõikerid on kõik olemas ja nad tegid ka, sest kui me Moskvas Kremli restaureerisime, siis Moskvas oli neid igasuguseid rosette ja värke oli kõike oli müüa! Ja noh muidugi see oli taalades muidugi ja seal kuupmeetri hind tuli kuskil laserlõikajaga kuskil 2000 ja Kesk-Euroopas oli ta 4000 taala oli ruutmeeter. See oli ikka meeletult hinnas ja minule maksti 10 euri, või 10 taala siis tunnis, kus see itaallased said 70 taala tunnis. Ja siis jäi mul ka veel saamata osa (*naerab*). Et sihukesed asjad olid, sest neid vahendeid on nii palju ja siis sinuni jõuab see... aga minule oli see hobi. Mina tegin teda hobina. Ja muidugi seal sai kogemusi palju juurde ja... ja... ja ma ütlen, ma pärast läksin seda eee... põrandaid vaatama... pärast me käisime seal naiseaga nagu eee... vaatamas ka, kas on ikka kõik enamvähem paigas ka. Siis ikka ihukarvad ikka tulid, et ikka loll olin, et selle töö võtsin, ta oli ikka nii töömahukas ja teine asi—see õhkkond oli no ääretult kohutav! Meil algul oli niimoodi, et läksime sisse, siis vaata, et koristaja paneb sulle kaltsuga, kuna me olime eestlased! See oli ikka... me olime... aga pärast oli... kõik muutus! Nad nägid kuidas me tööd tegime eks ole ja... siis kõik muutus ikka! Kõigepealt... kõige mõistlikum inimene oli komandant. No see oli tõesti mõistlik inimene! Ja noh... KGB oli ka koguaeg praktiliselt (*arusaamatu*)... isegi lakkimise ajal, seal oli nii meeletu hais... 200 ruutmeetrit... seal oli niimoodi, et 4–5 tundi pidevalt lakid ja need aurud tõusevad kõik ülesse ja nad ei... me mõtlesime siis, et (*arusaamatu*)... aga nemad ütlesid, et nad jälgisid meid koguaeg (*naerab*)! Vot selline oli sealne elu jah! Ja noh, siis seal Moskvas sai natuke niimoodi kõrvale ka, et sai tehtud seal paar põrandat ja teisi saale ka! Aga siis kui Putin tuli, siis lõppes see kõik paugupealt ära. Et meie tulime ka sealt ära. Me veel naersimegi veel, et võtsime Jeltsini maha ja tulime ära. Me ei saanudki 2000. aastal koju, sest ei saanud enam ei ühelegi rongile ega... ega lennukile pileteid enam. Me jäimegi, 2000 võtsime Moskvas vastu hotellis abikaasaga. Ja samal ööl tapeti kõrval boksis eee... inimesed ära (*naerab*)! Seal oli ikka maffia jah ikka nii kõva, et! No muidugi Moskvas tegime Ševardnadze... või selle Ševardnadze sugulastele veel põrandaid! Endine pea... välisminister! Aga siis eee... Lukoil'i rahvale sai Kagalõm`is (?) eks ole tehtud... seal, kus neil suured hotellid olid... Alikperovi residents. Tema enda korteris pearaamatupidaja juures... võibolla mul on nendest võibolla isegi siin mõned pildid!

38:36

ÜB: Neid puiduliikidest oli niimoodi, et kasutati vanasti ikka väga palju puiduliike! Siis ei olnud sellest probleemi, kas oli vastupidav, kõva puit või oli ta pehme puit. Neid pandi tihti

peale kõrvuti. Siis oli see viga– pehme puit kulus nagu ära! Ja need vanad jäid... isegi nagu... eeben on tihti peale nagu nuga püsti seal! Ta on niivõrd tugev ja kõrvalt kuluvad ära. Ja need olid põhiliselt... sest hooldamine oli nagu ta oli. Eee... kui oli veel vahatamise aeg, siis teraslaastuga lükati neid puhtaks ja no see ju võttis need ju kohe välja. Tänapäeval teraslaastu nooremad mehed ju ei teagi, ei tunne. Ei teagi, mis asi see on. Ja nüüd on ikka masinad, masinad, mis on tõesti ikka...

AJ: Aga, mis see laast siis täpsemalt oli?

ÜB: Kuidas?

AJ: Et, mis see laast siis täpsemalt oli?

ÜB: See laast oli... ta oli teraslaast, nihukesed teras... pundid läksid jala alla ja siis lükati see vana vaha maha. Siis oli ikka käsitsi sihvlingud olid meil, millega käsitsi hõõveldati, sest ega siis masinaid, et phh... mina olin siis vist esimene mees, kes... kuna need hinnad võeti kõik maha... see hind läks nii odavaks eks ole... kataloogis olid kõik masina hinnad, käsitsi hõõveldasid... kui nihukest asja sees ei olnud ja... siis me hakkasime katsetama siin ja need masinad... masinad olid see viga, et eem... sa pidid ääretult ettevaatlikult ja aeglaselt tegema, mitte selle töökiirusega, mis neile oli antud. Sellega lükkasid, siis ta lükkas klotsid... ääred kõik puruks. Kui oli veel kaldsüü, ta lükkas selle kohe sealt välja. Hästi aeglaselt läksid... teine asi pidid arvestama, kust poolt sa masinaga lähed, et see kaldsüü jääb eee... noh diagonaalis üles, mitte alla, siis ta lõi selle välja. Ja siis hakkasid tulema... siis olid need vene lihvimismasinad... no need vibreerisid kõvasti... hõõvelmasinal oli veel... vibreeris nii kõvasti... rinnuli läksin peale... sealt sain selle vibratsioonitõve ka veel (*naerab*)... ja... ja... eee... nad olid kõik noh pragu neid masinaid... hõõvelmasinad on olemas, küll aga neid parkettide juures enam ei kasutata. Nüüd on lihvimismasinad igasugused. Küll trummel ja... ja... ja suured kettad. Nendega teeb ikka väga ideaalse töö! Mina ei ole neid üldiselt kasutanud, mul oli see vana vene masin ja ma hoidsin ta korras ja lihvisin...

41:57

ÜB: See (*nõukogudeaegne*) parkett oli nii võimatu, et seda ei saanud muidu maha panna, pidi läbi lihtsalt... sest omal ajal oli veel niimoodi, et nihukesed toospingid olid tehtud, see klots läks sinna sisse ja siis lükati käsihõõvliga need mõõtu, sest mõõdud olid nii ebatäpsed! Aga no see oli... ta oli nii lolli hinnaga... vat see... vat see oli tegelikult eee... nagu hinde aluseks oli see...

aga see oli niimoodi, et ta oleks kuuga vist 10 rubla teeninud, siis oleksid kõva poiss olnud. Need hinnad olid absurdsed sel ajal, mis olid ehitushinnad. Ma olin ise töödejuhataja ka... sealt ikka andis palka välja imeda! Sinna ikka pidi igasuguseid asju sisse panema, et mehele palga ära teha! Sest muidu ikka naeruväärsed olid need ikka... hinnad.

43: 31

ÜB: Nii, et need on nende vanade pörandate kohta aga noh tänapäeval jah ikkagi... neid pannakse ikkagi jah vineer alla ja vineer läheb siis betooni külge tüüblite ja kruvidega kinni, et ta on tõesti kinni! Ja sinna peale sa võid teha kui väikesed detailid kui tahad. Vaata tema ei hakka seal enam mängima... paisutama aga muidu kui sa hakkad neid väikeseid detaile teed, siis on nihuke asi, et see väike detail pannakse koos selle lauaga ära ja see asi on kohe... kohe mäda. Ma kohe näitan suures plaanis seda Kremli asja... vat niimoodi olid kõhuli maas freesisid ja teise sae peal tegid uued detailid sisse ja panid sisse, muidu ei olnud võimalik teha. Vat see on Georgi saal (*näitab fotosid*). Muidu on mul siin nihukest kirjandust kaa kuigi palju... aga nende puiduliikide... ma ütlen, et meil oli, mis meil siin oli, oli ikkagi tamm, saar.

AJ: Jajaa...

ÜB: Vahest oli sees, nihukestes vanades pörandates ja... ja ega siis need... ega siis olid ka need Aafrika puidud nii kallid ja pole neid meie pörandates kohanud. Sest neid toone on niimoodi, et alustad jumala valgest kuni süsimustani. Originaal kohe. Vat siin on need detailid (*näitab pilte*)... siin on kõik kumerjooned ja nende tegemine... seda sa ei saa ka sae peal lasta... see on... on olemas nihukesed pendelsaed, nende peal tegin mina neid sisse. Ja ta on ikka niivõrd... näete ta kasvab koguaeg. See ei ole nii, et sa paned ühe freesi sisse ja lased täpselt ära. Ei saa lasta sellepärast, et kõik need detailid kasvavad, lähevad järjest suuremaks. Vat siin on see Kremli... vat see on Soomes restaureerimine. Ütleme, et üks esimesi keerulisemaid töid, mis meil oli... sai tehtud nii keerulisi. See on nüüd Rieter`i (?) hoone pörand. See on nüüd Soomes tehtud. Vat siin on põhiliselt on kõik Kremli... Kremli... vat need on itaallased, kes tegid kõrvalruumi. Nemad tegid kolm aastat seda. Ja minule anti kolm kuud selle pörandi taastamiseks aga... näete kui kirjud nad on... kui palju detaile... siin mõningad detailid on täitsa näpu... näpu suurused. Väikese näpu suurused on siin sees. Ja vot kõik need siia sisse teha ja tagasi teha, sest kunagi kui Leningrad käis seal restaureerimas, siis nemad olid pannud lihtsalt mingisuguse puutüki... värve, mis oli lihtsalt pärast peitsiga tõmmatud pealt ära, nii, et seda originaalpuitu sinna sisse ei pandud. Ja need on nüüd kõik originaalvärvid, puidu originaalvärvid. Ja neid detaile näete siin on, siin pildi peal on veel põimub siin sees, eks ole. Ma ütlen, et väga-väga kõvad mehed.

Ma ei tea isegi täpselt... ma olen olnud Saksamaal... see on sakslaste töö. Ja ja siis kui me seal tegime, siis see Kremli komandant tahtis, et ma paneksin oma nimetähed ka sinna sisse. Neil kohe oli nurgas oli nihuke metall eee... noh nagu firma... firma nimetus. Jugend Müller tegi seal ja ma ütlesin, et ei, et mina ei saa sinna midagi panna. Ja põhitoon on siin, mis läbi jookseb, need põrandad, see oli seal... on eee... Ida-Venemaa pööök. Ta on natukene heledam kui meie oma ja... ja... ja... siin on juba mahagonid ja igasugused muud puud. Mahagoni tänapäeval praktiliselt... õiget mahagoni ei olegi. Ta ei ole turustatud, ta on keelatud.

AJ: Aga see on ikkagi puhtalt uus või jäi midagi vana ka sellest?

ÜB: Ei, siin on põhiliselt vana... me võtsime...

AJ: Aaa, ongi?

ÜB: Jaja, siin on osa asju nagu tehtud aga põhiliselt vana. Me lihtsalt lihvisime ära. Ta oli nii halvasti lihvitud eks ju. Ta oli nigu... ma ütlesin, et vene mees lihvis, kirsa nina lõi varba alla ja sinna... ja tead oli nii ära lihvitud, et osalt kui me lihvisime, tuli aluspõrand välja. Me panime kaheksa millimeetrit. Ja veel, mis oli suur probleem... KGB kui ta läks seal välja, ta hävitas kõik need dokumendid ära... seal olid kõik need joonised ja dokumendid, ta hävitas kõik need... kõik ära ja meil oli probleeme, et mis puuliik ta on. Sest, et ei tea ju... ja teine asi, sa võid ju teise puuliigi saada aga kas ta on ladvast võetud, on ta tüvest võetud eks ole ja need kõik muudavad seda tooni ja... ja... ja... siin on näiteks... siin sees on brasiilia lendjuur hoopis sees... nendes detailides on sees. Ja vot nendega oli nagu raskuseid, puidutoonidega, et saada tagasi samu toone. Näete kui kirju ta on! Siin ta on... tükke, nii, et tapab!

AJ: Uskumatu!

ÜB: Kõige hullem on, et ta on käsitöö! Sa teed ühe... ütleme, ma võtsin siin šablooni, võtsin ta välja, tegin šablooni ära ja saagisin ta välja. Ja siia teed ta ära aga ega ta järgmisse ei istu (*naerab*)! Ja pidi jälle sama asja tegema. Vat siin on näha... ukseaugud on kõik sisse tehtud... vat vanasti olid aknaaugud, mis läksid sisse, tehti eraldi ära. Aga need ei olnud kunagi nii... no siin ma lakin juba (*näitab pilte*). Naine vaatab, et kuskil midagi vahele ei jääks, vahele midagi jätta ei tohtinud. Ja siin on naine, vaatab mis pahtliga parandada. Nii, et ta pahteldas väga palju neid põrandaid seal ära. Sest ei olnud... ta oli lihtsalt lõhki tõmmanud eks ole, tegid samast puidust tegid tolmu ja lakiga läks sinna vahele. Ja pärast lihvid ära. Sest muidu ei oleks jõudnud seal midagi teha. Mul oli seal muidugi teisi inimesi veel seal, ega me kahekesi ei olnud. Aga

see oli nagu siis... mul oli sellega ka probleeme, et ma võtsin siit kaasa mehi... tuli välja, et tuli hakata neid õpetama seal.

51:35

ÜB: See on nüüd Peeter I saal, nüüd on ta valmis. See... me tegime ka siin... siis kui me seal parketiga... siis toodi Itaaliast põrand ja see kuivas nii ära, et ämbrite viisi panime pahtlit vahele, et saime seda pärast lihvida. Novot, neil on lõunamaine, nendel ei ole see puidu eee... kuivus ei oma nii suurt tähtsust. Aga meil läheb ju näiteks nagu puiduga on... kui on keskküttega ruumid, siis talvel on puiduniiskus on... on seal võibolla 12 või 15... või eee... ruumi õhuniiskus on seal 20–25 protsenti. Aga suvel on 75–90. Aga puit on niimoodi... tema enda... puidu... tammel on eee... niiskus tõuseb puidus ühe protsendi võrra, siis 0, 20 protsenti lausest tema mängib. Eriti... kas ta on siis tangens- või radiaallõige. Seal on väikesed vahed. Mul on see graafik endal kuskil olemas ka. Tihtipeale oligi... ma läksin ruumi sisse, panin mõõtjad üles. Kui ruumi niiskus oli nii suur... põranda niiskus oli nii suur, siis ma keeldusin tegemast. See ei ole võimalik. Ta punnib üles või... või... tahes-tahtmata, näiteks see on (*osutab põrandale*) rohkem kui kümme aastat... seisis enim... tehasest tuli ja ma hoidsin nihukesed varud. Ja ta ikkagi mängib siin ka.

53:44

...

AJ: Aga kui palju peab tavaliselt jätma sinna seinäärde mängimisruumi? Kas jäetakse mingi vahe ka sinna?

ÜB: No tegelikult eee... ausaltöelda liimitud parkett... nõutakse... nõue on... on 15 millimeetrit seal... 15 millimeetrit... aga tegelikult selle massiga... siis ta tõukab kuskilt mujalt välja. Aga ega ta ei liigu aga öeldakse, et poolteist sentimeetrit tuleb... tuleb nagu jätta.

1:06:9

...

ÜB: (*Näitab pilte*) Seda nimetatakse tuulteroosiks. Ja see oli väga levinud detail. Seda sai ka paari kohta tehtud. Aga vaata, ei taha neid korrata.

AJ: Aga kas see oli juba ajalooliselt levinud?

ÜB: See on ajalooliselt levinud. Need hakkasid kui mustrilised põrandad... see tuulteroos tuli väga varakult sisse juba.

1:08:28

...

AJ: Aga kas tavaliselt uhkemad eee... uhkemate motiividega põrandad ajalooliselt nõudsidki mingit erilist aluspõrandat või?

ÜB: Jaa! Vot ongi! Ma natuke räägin sellest. Harilikult tehti niimoodi, et kui oli niimoodi... kilp tehti alati risti pealmise süüga... kui sinna peale tehti. See on selleks, et neid tõmbeid ära hoida ja... ja.. ja kui oli mingisugune, no ütleme, kas rosett või värk seal sees, siis sellele tehti eraldi alus tehti alla. Ei saanud niimoodi, et ta oleks mingisugune... noh tänapäeval on see vineer, see päästab kõik asja ära. Ja... ja teine asi on see, et ma ei teadnud, et isegi vineeri tehti 18. sajandil! See oli mulle ka üllatus! Ma tegin Ševardnadzele seal ja ta näitas mulle ühte kappi... ja ma nägin, et see on vineeri peale tehtud. Ta ütles: „Mis aastast see on?“. „Ei oska öelda!“. Ma pakkusin ikka eelmisesse sajandisse. Ta ütles: „See on üle-eelmisel sajandil tehtud vineer“. Nii, et tehti vanasti igasuguseid asju.

AJ: Aga kas siis taolisel juhul laotigi laudpõrandale veel mingisugune laudiskiht peale?

ÜB: No mina ei ole niimoodi... ma Sakus nägin...

AJ: Väänas?

ÜB: Ma esimest korda nägin, et teine põrand on teisel all. Siis oli veel igavene paks kümnene ja sellel oli 15 millimeetrit... ja asjata lõhkused põrandad üles, mis võinuksid olla... kannatanud lihvida. Ja kui oleks tulnud seal keskel teha, siis nihukesed väikesed klotsid... võibolla olid seal veel... seda ei oleks pidanud üles lõhkuma, kuna seal oli veel peal küll, seda kihti! Aga kui ta oli siis ta oli selle viie sentimeetri aluspuiduga üles võetud! All oli veel teine põrand! Vat seda mina ei ole... nihukest asja kohanud! Aga juu siis tehti ka nii. Tehti mustpõrand alla ja selle peale läksid need... aga ülemine osa oli ikka kohe kilpidest! Siin olid ka suured kilbid, kohe oli näha, kuidas kilbid olid löödud nendega kinni ja seal olid peal sihukesed diagonaalmustrid... tänapäeval ei ole mingi probleem teha! Absoluutselt täpselt, iga saepingi peal teeb need ära! Ma ütlesin ka, et tellige need mingisugusest firmast, kellel on press. Seal on vaja, et sa saad kindlasti pressida seda. Ja kümme millimeetrit peale. See kümme millimeetrit on nagu tavaline parkett... see on pealt kaheksa millimeetrit! Aga see on juba kümme ja teine asi, ta on vineeri peal... ta kulub põhjani. Aga kui ta on juba parketist pandud, siis soone koht, ta hakkab

murduma... puruneb palju enne... ja vanasti, mis oli ümberringi soonega, siis tehti need puitveedrid sinna vahele. Ja vot... siis tuli nagu see kõrgkontsa mood ja restoranide põrandaid hakkasime vahetama üle aasta, sest need tikk-kontsad, nad puresid selle põranda läbi. Eriti veel kui pehme puiduliik... ja ütleme saar on siin nagu vintskem aga siiski tamm deformeerub vähem kui saar deformeerub.

1:40:07

...

ÜB: Vanasti kasutati ikka surnud puitu. Puit kuivatati eks ole ja... ja... ja kuivas aastaid. Ütleme, et vana mänd, selleaegne mänd on kõvem kui tänapäeva tamm. Tänu sellele, et ta läheb igasugustest kuivatitest ja värkidest läbi. Ta lõhub ära selle puidu raku. Ja puit... ma olen vanu mõisa põrandaid veel käsitsi... käed puru... no ei saa laastu temast kätte eks ole. Tänapäeval tõmbad nigu kasuka tõmbad pealt maha... niiskeks ka ja... see puidu vahe... ja teine asi, väga palju oleneb, kus ta kasvanud on. Kui on kasvanud lõunapool, süü on palju laiem eks ole ja ta on sellevõrra pehmem. Et nihukesed asjad tulevad ka veel kõik puitpõrandate juures. Aga seda noh tänapäeval, kes seda enam eriti vaatab. Põhiliselt on... ja näiteks väärspuit eks ole, nagu laudparketid on... ega tal ei ole see puit... tal on seal mahagoni nimetus peal aga ta on peitsitud asjad kõik. Tamm kaa. Isegi tammelaud pole mõnikord isegi tamm. Ta on peitsitud... tehakse seal... ja mis on peitsitud... aga millega veel puidutoone muudetakse on eee... termotöötlus. Kui sa töötled ära... näiteks saar läheb ka... pähkli värv tuleb talle välja. Ja oleneb veel kui tugevalt lasta. Ja tamm läheb peaaegu mustaks kui sa väga tugevalt... ja öeldakse, et ta ei mängi... mängib ikka! Ei ole midagi, kui ta jääb niiskuse kätte siis... ja ma ütlen... seal olid 150 aastat vanad detailid ja kui ikka tuli niiskus peale, hakkasid need ka mängima. Midagi ei aita, puit on ikka puit.

1:42:56

...

ÜB: ... ja vaata need vanad kilbid, ristipidi tehti kilp alla. See oli... kui peal oli sedapidi laud, siis all oli ristipidi. Need olid ka kõik ruudus valmis tehtud. Ja kõik olid krepitud. Kõik olid krepitud, eks ole... sellega!

AJ: Mis see tähendab?

ÜB: Krepitud... no ühesõnaga eee... spoo... selle veedriga pandud omavahel!

AJ: Aaa, jaja!

ÜB: Kinni ja vahele... need olid väga kõvad kilbid ja... ja... ja ma ütlen, seal oli ikka põhiliselt kuuse... kuusepuu need...

AJ: Kuusest kilbid?

ÜB: Jah! Ja... ja see oli nii kõva, et meie tänapäeva tamm on palju pehmem (*naerab*)! Ja tuleb ka teda igalt poolt... palju seda meie oma on.

AJ: Aga laagid ja aluspõranda konstruktsioon, mis puidust võidi see teha? Kas oligi mänd?

ÜB: No ütleme ikka kuusk... kuusk... selles mõttes, ta on natukene kindlam kui mänd. Mänd on nagu... aga noh põrandatel on ka... kuusel on seda toonide vahet, kui võtta laud ja oksad... tal on nihukesed väiksed oksad on... ja ta ei lähe nii kergesti... muidugi eee... sellel on ka... kui sa nüüd päris laudpõrandat teha, siis on kuusel ka see, et ta on nagu oksakohad on mustad. Aga noh tänapäeval, mina olen lõõnud lihtsalt välja ja pannud sinna pahtliga asemele. Oks... puidul on ikka oks eks ole, mis seal ikka teha. Ja paned selle (*arusaamatu*)... tema liigub ja ta ei ole kinni löödud. Aga põhiliselt on ikka jah... laudpõrandad on... no vaata, mis on nüüd tänapäeval ka see viga, et on tehaseid, kes vaatavad kuidapidi laud sisse läheb. Vat laual on see kõmmeldumine. Kui ta nüüd lõigatakse lihtsalt... lauaks lõigati lahti, siis... mul peaks olema nendest, isegi kas selles raamatus (otsib raamatut), kuidas laud hakkab kõmmelduma.

01:49:41

...

AJ: Aga Sakus tegite ikkagi ajaloolise põranda eeskujul või kuidas?

ÜB: Kuidas?

AJ: Et Sakus ajaloolise põranda eeskujul selle põranda sinna või kuidas sai see tehtud sinna täpsemalt?

ÜB: Siin?

AJ: Sakus jah!

ÜB: Sakus või? Ei, Sakus oli niimoodi, et seal oli nähtavasti olnud... ma arvan, et seal oli olnud ka põrand all, sest kui mina sinna läksin, siis oli lihtsalt laudpõrand. Ja aga... ega mina neid jooniseid... vat sellel ajal tuli mul nagu ise välja mõelda, et noh, et ta läheks ajaloosse kui parketti taheti. Sellepärast, et seal oli 25–30 sentimeetrit laiad lauad. Ja need oli kõik niimoodi

ära eee... kõmmind. Ja siis ma saagisin need keskelt läbi ja noh naelutasin laagide külge, et sain edasi lihvida selle kõik ära. Sest nii laia laua peale ma ei julgenud tükkidest tegema hakata. Sest sel ajal meil siin vineeri ei kasutatud. Mis aastal ma võisin seda teha kuskil... enne 80ndat, ma tegin selle vist. Sest Palmse mõisa ma tegin 84 ja siis ma läksin Vietnami. Jah... 84 oli kuskil kui see Saku sai tehtud... või see Palmse tehtud. Ja rohkem mul siin ei olegi.

03:25:13

...

ÜB: Ma tahtsin nüüd minna Uuemõisas (*Suuremõisas*) ära ja siin, et ma vaatan aga praegu ma olen... ma ei saa niipea sinna. Ja see... ahsoo see meil enam ei tööta (*osutab diktofonile*)?

AJ: Ma olen salvestanud kogu aeg (*naerab*)!

ÜB: Asi oli selles, et kui see joonis... mul kuskil... kas te nägite seda, mis nad pakkusid?

AJ: Jaja, nägin.

ÜB: Ma... kui see aluspõrand (*Vääna mõisa saali põrand*) lahti võeti, siis ma ütlesin, et see ei saa olla originaaljoonis! Sest keskel oli näha, et seal pidi olema mingisugune suur rosett sees. Mingisugune erimoodi, muidu ei oleks seda aluspõrandat hakanud keegi seda niimoodi jändama! Aga mis seal nüüd on... ja ma vaatasin esialgu ka... noh ma olen näinud neid vanu... harilikult neid niimoodi ei tehtud, et... et üks fragment on mitu korda järjest ja teiselpool on sama vasta. Nii, et see oli... kust nad selle võtsid? Ma ei tahtnud seal... ma ainult sellele arhitektile korra ütlesin, et minu arust see nii on, et mingi muu põrand on aga ma ei hakanud vaidlema selle koha pealt. See näitas seda ära, et seal on kunagi olnud mingisugune eee... teine muster. Ja üldiselt nihukesed... ja kuidas nad seotud olid, seda on nüüd väga raske tagantjärgi öelda.

AJ: Aga kas te oskate öelda, mis aegne see oli üldse?

ÜB: Mis aegne või?

AJ: Jah.

ÜB: No ma kardan... vat ma ei tea kui vana see mõis on aga... aga... aga... aga eks ta peab olema... mina kardan seda, et ta ei olnudki üldse meil tehtud. Ta on ikka kas ta Saksamaalt toodi või eee... vat ma ei ole siin näind. Vat Leningradist toodi meile ka aga sealt toodi suuremas osas suured kilbid. Aga seda põrandat eee... ilmtingimata ta tuli... vat seal ma ei näinud seda kilpi...

teistes ruumides oli küll näha, et ta oli kilpide peal. Aga sellel ma ei näinud, et oleks olnud, seal oli aluspõrand tehtud vastavalt muustrile. Ja, aga ma ei oska seda öelda, aga miski... ma millegipärast arvan, et ta oli ikka kuskil eee... kuskil ülemöödunud sajandi lõpus kuskil tehtud. Sest siis enam selliseid keerulisi asju suurt enam ei tehtud. Siis läks asi juba lihtsamaks. Ütleme, et seal barokkajastu keskel ja siis... siis ma arvan, et ta sinna kuskil... ja ma usun, et kui võib-olla väga tuhnida... vaata need olid vanad mõisad olid ikka kõik... Vene aeg oli ju... ja need arhiivides siiski nendest väga palju olemas. Ja teine asi, Saksamaalt võib leida neid asju! Sest siis olid saksa mõisnikud eks ole ja värgid, neid kindlasti on olemas. Sest mis asi nüüd... kuskohal, mida oli, kust nüüd välja... olid need joonised... aaa, kui ta sellele neid jooniseid tegi, siis ta ütles, et ta oli neid otsimas käinud Leningradi muuseumidest... saand selle eee... Keila... mitte Keila, vaid... Keila-Joa oma ma ei olegi näinud, mis seal tehtud on... vot seal Mahlapuu tegi neid töid. Eee... ja mis nüüd seal vahepeal on... mis restaureeriti aga tuleb nüüd edasi teha...

AJ: Mmm... ma mõtlen...

ÜB: Keila-Joa on seal all aga see, mis siin üleval pool on... ma käisin seal mõisas vaatamas nende restauraatoritega... siis, et tema oli saanud need eee... Leningradist arhiivist oli need saanud need joonised... mis seal oli. Aga... temal on vaha all. Ja muidugi praod olid ära tõmmanud juba... ma ei hakanud... halb on teist kui tema leiab, et väga hea ja ilus, siis ei ole mõtet... need puidutoonid ei lähe... ma ei hakanud nendel teemadel rääkima. Mis ma kurvastan inimest? Ja teine... paljud seda ei mõista.

03:29:53

...

ÜB: Ja ma ütlen, et siin ka... et kellel tõesti raha on ka... no telli kasvõi see laserlõige, jätta siis see vana eelmise... üle-eelmisest sajandist majad eks ole... no tee sinna midagi, olgu, et võibolla vana ei olnudki seal aga sul on see võimalus... pane midagi... mis sa peaksid laudparketti sinna maha panema? Aga no võibolla ongi asi selles, et eks ole, et vat lihtsalt neil ei... ei soovitagi... arhitekt... ja teine asi, ehitaja ei taha teha. Tal on palju lihtsam sellega... laotab selle maha ja ütleb, et nii on!

03:43:56

...

ÜB: Ja siis kui ma läksin sinna Uuemõisa (*Suuremõisa*), oli mehele antud klaasitükiga (*naerab*)... nühhkis neid seal... ma ütlesin: „Mis te nalja teete! Ta jääb niivõrd konarlik värk, et sinna ei saa midagi peale panna. Et pange ikka see suur poonija (?) peale!“. See ei võta ja kui ta võtab kuskilt, siis asendate vaid selle tüki ära. Aga muidugi, et mees klaasitükiga neid põrandaid nüüd nühib... ja siis see eee... järelvalve arvas eee... arhitektuuri järelvalve Kärddlas, siis ta ütles, et oli lubanud ikka sellel mehel... aga palju nad sealt kätte said, ma ei tea.

AJ: Tuli välja igatahes see, et nende eee... ruutude all, igas ruumis oli... on olnud ikkagi lai laudpõrand...

ÜB: Laudpõrand jah...

AJ: ... ja... ja siis esimese korruse selles suures saalis, kus oli ka samasuguses musttris kilpparkett (osutab põrandale), sealt tuli välja, et see oli nagu eerunglaudadega nagu need siksakid.

ÜB: Jah... jah... no seal oli ka... kas ta oli diagonaali lõigatud need?

AJ: Jah!

ÜB: No need ma ütlen ei ole mingid keerulised teha! Aga kõige lihtsam oleks neil olnud seda neil... ma ütlesin neile ka... rääkisin ära, et ikkagi töökojas liimivad selle väärspuidu sinna vineeri peale ja sellega on väga hea paika panna, ta ei mängi ja kõik eks ole... aga kuidas neil see õnnestus ja, mis tegid, seda ma ei tea. Aga selle saali põrand (*Vääna mõisa saal*), mis siin neil oli, ma ütlesin kohe, et seda ei ole neil kedagi, kes siin... ja see on vähe... need detailid ma ütlen... just need üleminekud, sidumised, et see peab olema niimoodi töökojas põrandal kokku sebitud, et siin pannakse paika, ehkki nad täiesti kohapeal tamiilide järgi lõikavad aga see on nii suur töö, et seda ma ei usu. Ma arvasin ka kohe... siis kui nad võtsid selle kõik välja eks, siis ma vaatasin, et aluspõrand on... ei ole see muster, mis seal peal on... aga ma ei hakanud... mis ma torgin sinna kui... ja ilmaasjata tekitan paksu verd ja hakkam teistele seletama, et see ei ole õige muster seal. Las ta nüüd olla nigu ta on ja pealegi... no ma ütlen, ma sain aru ka, et panevad laudpõranda sinna peale, ma ei tea, mis seal alles on...

AJ: Ei, nad jätsid selle kõige alumise laudpõranda sinna alles. Ei mingit uut kihti ei ole peale tulnud...

ÜB: No ma ütlen, et... see on võimalik teha kõiki asju aga ma ütlen, et see peab olema ikka päris niimoodi spetsiaal töökoha peale...

AJ: Jah, muidugi...

ÜB: Et siis on tõesti nihuke töökoda kohapeal, et saab need detailid... see kuus meetrit, mis ta lai oli, et nad saavad sedapidi kaks detaili kokku teha, siis lükkavad ta edasi ja panevad selliselt, et need sidumised saaks õigeti. Seal oli väga palju nihukeseid sidumisi... ja teine asi, ma vaatasin, et isegi need liistud, mis olid... ma ei usu, et neil see pool millimeetrit siia-sinna vahe oli, neil on lihtsalt arvutis hea panna nii... aga, ma arvan ikkagi kui nad on ühelaiused, siis kindlasti olid nad ühes mõõdus, muutus teine detail natukene... aga... aga ma vaatasin, et peale seda, et... et eee... ma ütlesin kohe, et ma ei usu, et keegi võtab seda endale teha! Aga teised põrandad ei olnud mingi probleem!

AJ: Nad olid üpris lihtsad seal jah!

ÜB: Jah! Need on... ja ma ei tea, kes selle seal lõpuks nüüd siis neid töid tegi üldse?

AJ: Ma ei tea ka, kes tegid aga...

ÜB: Sest ma pakkusin siin Mahlapuud ja... aga siis see firma, kes oli seal nagu peaettevõtja, tema ütles, et tema ei taha teha, et nad jäävad võlgu. Ja oli igavene möll, et neid saada... olid kuskil ka teinud... Ütles, et rahasid kätte ei saa ja... ja ma ütlesin, et noh, et ma pakun välja, keda ma tean ja usaldan ning nad võivad teha. Aga muidugi ta on noh... selles mõttes... ütles mulle ka, et ma olen ikkagi kommerts! Et ma ei saa, et ma hakkan klotse valima sul siin lihtpõrandatel eks ole ja muidugi seal selles mõisas ma vaatasin küll, et selle vahele oli pandud laevatekk. Mõtlesin, et seda lauda oleks küll pidanud saama teha! Seda lase ise kasvõi kohe lauast välja ja pane veedritega kokku aga noh nii ta oli. Mis mõis... Kolga... ei! Mitte Kolga... vat Kolga mõis oli ka, mida me pidime restaureerima hakkama aga... see oli üks de la Gardie`de mõis... aga see jäi pooleli! See oli Vene ajal. See jäi pooleli. Vat see oli kaa niimoodi, et seal, mis tehtud oli, et ta oli ka niimoodi, et noh... mehed, kes ei olnud asjaga kursis! Seal mingisugused ruumid olid tehtud... ma käisin seda vaatamas. Aga sellest oleks ka väga võimsa mõisa saanud! Ma ei tea enam, mis seal üldse on.

AJ: Eee... see on praegu uue omaniku käes. See osteti eelmisel aastal ja see naine peab praegu plaani, millest alustada...et mida teha... mingid mõtted on ikka, et teha korda. Ma käisin seal sees ka ja seal oli päris palju seda vana põrandat säilinud jah...

ÜB: Ma ei saanud eriti sisse kui ma seal käisin, eks ole. Ja ta oli ka üks unikaalsemaid mõisu meil. Ta üks rikkamaid oli. Seal oli veel oma kirik oli sees ja...

AJ: Ja täpselt, kabeliruum oli seal!

ÜB: Nii, et nihukesi huvitavaid objekte küll aga... Vene valitsus siin ju... ju... kui see Palmse mõisa tegemine oli, siis valitsus oli täitsa vastu sellele! Et hakkate vana mõisnike pesasid siin üles ehitama või? Aga noh siis Tõnurist oli ka seal kuigi palju mängus. Siis ikka see oli ikka esimesi nihuke, mida riigi poolt restaureeriti!

AJ: Jah, täpselt...

ÜB: Saku sai ju oma peaga tehtud aga... jah. Need olid huvitavad tööd, noh... ja vaata... ma olen ikka 18. sajandi inimene! Kõik see mööbel ja värk, mind nii huvitab ja... ma vaatan märulifilme mitte filmi pärast (*naerab*), vaid seda interjööri, mis seal sees on. Jah, kahju jah, et tänapäeval ei ole seda... muidugi ajastu on muutunud ja kõik aga vanad asjad tuleks ikka teha nii nagu vähegi võimalik ikkagi vanast sellest... ei saa, et lammutatakse maha! Ja tehakse mingi kõkats sinna asemele! Või luuakse mingi klaastorn... mida see pakub? Mitte midagi ei paku! Jah, nii ta on.

AJ: Ma pean oma töö raames lõpuks välja töötama ka mingisugused põrandate restaureerimissoovitused...

ÜB: Ahah...

AJ: Ja siis ma just mõtlesin ka, et... mu üks küsimus oli selline, et mis soovitusi Teie annaksite?

ÜB: Mina ütlen küll, et teha ikka vineeri peale töökojas need valmis ja... need detailid... teine asi, nemad saavad võtta... praegu on meil... väärispuitu ikka meil müüakse siin... ostavad plangu... plangu... neil on võimalik lõigata... minul on väga raske, mul ei ole nii eee... et ma saan väga laiaks plangu... planku lõigata, ma pean ta nii (*näitab käega*) ja siis selle lõike järgi panen ma ta uuesti kokku. Tal jääb ainult see saetee aga selle liimid kokku ja seda ei märka enam. Ja... ja need detailid tagasi teha eee... ja vat siis sa saad... need detailid hakkavad kõlama. See detail on üks tervik. Tal ei ole nii, et igal pool on lipp... noh käite siin veel rohkem, siis näete... nagu siin Kadrioru lossiski, ruutpõrand on... vana on veel... ta on... no siis oli ka veel niimoodi, et tehti ka valmis, seda vana peaks ka veel alles olema. Aga teine saal... jumala eest, on selja tagant võtnud ja lõõnd! No nii kirju, et eemalt vaatad ja ei saa üldse aru, mis muster see on! Ja siis veel, kus ma, mis... see oli ka üks mõis, mis oli nüüd tehtud... oli tehtud kassettlaed puiduga ja põrand oli selline okse... et jube oli teda vaadata (*naerab*).

03:57:33

AJ: Aga mis on põrandate restaureerimisel olnud nagu kõige raskem Teie jaoks? Mis protsessis on kõige keerulisem?

ÜB: No eks keerulised on need kaarmustrid...

AJ: ...aa, nagu nende välja lõikamine?

ÜB: Need on kõige raskemad. Veel eriti see vana, ta paisub ju kogu aeg, sa ei saa muidu ju kui sa pead kõik selle, kui on katki, selle välja freesima. Siis teed detailid sinna, no kas siis on suurem... kui on niimoodi ühtlane, siis pole viga, siis saab... saed selle plangu järjest niimoodi tihedalt ära ja paned ta uuesti kokku. Seda peenikest annab painutada. Ja pärast ei märka üldse, et ta on lahti saetud kui on korralikult tagasi pandud. Aga kui on niimoodi, et ta paisub kogu aeg, siis ei aita, siis tuleb lõigata kust see pais läheb, lõikad sedapidi sisse (*näitab kätega*) ja siis freesid selle täpselt välja ja teed kõik pärast sinna vastu! Vot need on kõige raskemad tööd! Sest sa ei saa minna väga palju edasi, sa pead ühe detaili paika saama, siis saad teisega minna edasi.

03:59:20

AJ: Aga kust kohast Te selle parketipanemisega tavaliselt alustate?

ÜB: No oleneb mustrist, eks ole. No muidugi nihukesed mustrid on näiteks (*osutab põrandale*) seda ma hakkam keskelt. Ma lähen laiali, eks ole ja mul on välja arvatud ja teine asi, et kui ma nüüd lõpetan, ei tohi see ruut jääda pooleks. Ta peab lõppema täpselt nihukese ühe mingisuguse täpse detailiga, eks ole. Et ta ei ole... et arvestad ta niimoodi välja, et jääb veel mingi väike trepp sisse. Ta... see friis ei kõla sinna otsa, ta jääb inetu. Ja selleks ongi, kas teed selle natukene pikemaks - friisi. Näiteks mööbli alt toon ma ka nii palju välja, et mööbel ei kataks teda ära, pole mõtet muidu ju teda teha. Ja ma teadsin, et kui ma midagi panen siia... muidugi siia alla, ma ei hakanud seda välja tooma (*koputab diivanile*), see oleks tegelikult pidanud minema seinasse aga ei ole võimalik nii palju asju teha. Siin pead arvestama sellega, mis on.

04:04:07

AJ: Aga üldiselt, Te olete seda meelt, et kui ei ole säilinud mitte mingisugust infot, näiteks mõisa saali põranda kohta, et pigem Te teeksite midagi sihukest, mis väljendaks mingit kunstilist poolt rohkem, mitte ei kopeeriks...

ÜB: Ei, vaata, need vanad mõisad kui nad tehakse ringi... ma ei ütle, et peaks olema nüüd eee... absoluutselt täpselt sama... peaasi, et ta läheb ajastusse! Mina olen seda meelt. Ja teine asi, et noh, kõiki ei olegi võimalik... näiteks see kesksaal (*Vääna mõisa saal*), mis nad joonistasid, seda ei ole võimalik meil teha, ei ole lihtsalt tööjõudu. Ja rahalisi ressursse... sest ma isegi selles käisin... ta ütles, et ei ole võimalik teha, et noh, et rahad on juba otsas. Aga ma ütlesin, et see

on... tehakse odavad pakkumised ja siis, et ei võta kuskilt, sest ega riik ei taha ka ju seda raha välja anda.